

Bình Thơ

Chiều Mưa Biên Giới vọng về đâu
Đứng ngóng gì đây chốn địa đầu?

Xơ xác quê nghèo, hai chiến tuyến
Bập bênh sóng bạc, một thuyền câu

Cứu dân, nhuệ khí như bùng sáng sáng
Diệt địch, thâm tâm vẫn thoáng sâu

Chẳng hứng thú gì khanh tướng nữa
Chỉ câu dân Việt biết thương nhau

(Húy Kảo)

Ai đã phải bồng súng đứng gác nhiều giờ trên chòi canh ở một nơi hẻo lánh trên quê hương khổ đau vì chiến tranh, mới thông cảm được niềm cô đơn của người lính xa nhà. Nếu, không những phải đứng gác, mà lại phải gác vào một buổi chiều tà, lúc mà:

Lòng quê rờn rợn sâu non nước
Không khói hoàng hôn cũng nhớ nhà

thì nỗi buồn ấy lại càng thêm thấm thía.

Nếu, không những lẻ loi trên chòi canh vào một buổi hoàng hôn thoi thóp, mà lại còn vào một buổi chiều mưa, không phải là “Chiều Mưa Công Viên”, nhưng là một buổi chiều mưa vùng biên giới vắng tanh, tứ bề quạnh quẽ, để đếm những “giọt buồn vu vơ” nhỏ xuống từ mái tranh đơn sơ của túp chòi canh cô quạnh thì nỗi buồn ấy càng tê tái biết bao nhiêu!

Húy Kảo đã từng bồng súng đứng gác trên chòi canh tại Phú Bài Huế nên chàng đã “nhập” được vào nỗi lòng của quân nhân Nguyễn Văn Đông trong nhạc phẩm “Chiều Mưa Biên Giới”;

Nhìn lại Chiều mưa Biên Giới của “cặp mắt thất tuần” thì dĩ nhiên tác giả phải “thấy” những thứ hơi khác với cái “thấy” của người lính trẻ!

Mở mắt nhìn gần, thì thấy “Cờ về chiều tung bay phát phới” nhưng khi phóng tầm mắt nhìn xa, thì Húy Kảo đã thấy: “Xơ xác quê nghèo” và, tiếc thay, đã nghèo mà lại còn “Hai chiến tuyến”;

Xơ xác quê nghèo, hai chiến tuyến

Những đại phú nông miền Nam nước Mỹ nếu đã vì va chạm quyền lợi mà phải nội chiến với các đại tư bản kỹ nghệ miền Bắc thì cuộc chiến cũng đã là đáng tiếc; Nếu cả hai phía đều nghèo, nghèo xơ nghèo xác mà “Những đứa con cùng Cha” phải gây hận thù vì quyết định của các siêu cường hoàn toàn xa lạ với quê hương ta, thì cuộc chiến đó lại càng đáng tiếc biết bao nhiêu!

Thêm vào cái nghèo xác xơ , thêm vào nỗi buồn hai chiến tuyến, là cảnh tượng con người nhỏ bé trước thiên nhiên đầy bất trắc:
Bập bênh sóng bạc, một thuyền câu!

Phận người thì nhỏ bé, đời người thì ngắn ngủi; nhưng thiên nhiên thì hùng vĩ và trường cửu!
Đọc câu thơ này, người ta có thể nhớ ngay tới hai câu kết của bài Pháo Đài Hoang Phế:

Biển trời còn đỏ, người đâu tá
Sóng lạnh xô dồn đám sậy khô

Tại sao con người lại không biết rõ thân phận mỏng dòn và ngắn ngủi của mình để “Những đứa con cùng cha, quên hận thù”?
Hai câu thực đã chuẩn bị kỹ lưỡng cho hai câu luận:

Cứu dân, nhuệ khí như bùng sáng
Diệt địch, thâm tâm vẫn thoáng sâu

Với tâm trạng thương cảm cho quê hương nghèo nàn, và tội nghiệp cho kiếp người khổ ngắn, tác giả đã dẫn chúng ta một cách rất tự nhiên vào hai câu luận nặng tình người mà ai cũng có thể đoán trước được:

Cứu dân, nhuệ khí như bùng sáng
Diệt địch, thâm tâm vẫn thoáng sâu

Được làm công tác dân vận để cứu giúp đồng bào thì người lính nào mà không vui, nhất là người lính nghệ sĩ đã ấp ủ tình quê và đầy ắp tình người! Tuy nhiên “giết người”, hai từ đã được Bộ Tâm Lý Chiến đánh bóng thành hai chữ “diệt địch”, luôn luôn làm cho lương tâm con người áy náy, ray rứt, hoặc ít ra cũng “thoáng sâu”. Hai chữ “thoáng sâu” này, lẽ ra, đã phải biến thành hai chữ “trừ sâu” nếu người lính canh đó lại nghĩ xa thêm một chút, để phân vân tự hỏi “Biết đâu tên ‘địch’ bị giết này lại chẳng là một thanh niên Việt Nam thiếu may mắn không trốn thoát nghĩa vụ quân sự, hoặc đã chẳng khéo léo chạy chọt, nên vương vòng quân địch cũng như chính mình chẳng”.

Người ta sẽ không ngạc nhiên khi đọc hai câu kết:

Chẳng hứng thú gì khanh tướng nữa
Chỉ cầu dân Việt biết thương nhau

Đúng thế: “Nhất tướng công thành, vạn cốt khô”; một người lên tướng thì có tới mười ngàn người mất mạng; Những ai đã tỉnh ngộ, đã chán cảnh “Thiên địa phong trần” đều có thể thông cảm với lời than nảo nuột của Nguyễn Văn Đông:

Đường trần còn tơ vương khanh tướng
Thì đường trần mây bay, gió cuốn, còn nhiều, ai ơi!

Nếu “Chiều Mưa Biên Giới” đã bị cấm hát trong những ngày chiến chinh vì nó làm “Nản lòng quân sĩ” thì bây giờ, 35 năm sau, “Chiều Mưa Biên Giới” rất đáng được những ai không ham “Ăn gan, uống máu quân thù”, nhất là những AHCC tuổi vừa gác kiếm, đem ra ca hát, phổ thơ, và khuếch đại ý nghĩa NGƯỜI trong bài ca “Chiều Mưa Biên Giới”./.

Vũ Quang 30-7-2008